

Kırsal Turizm Açısından Turizm Hukukundaki Yaptırımlar

Efe DÜNDAR^{1*}

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Muğla

*Corresponding Author
E-mail: efedundar@mu.edu.tr

Received: 18.04.2018
Accepted: 04.06.2018

Özet

Çalışmamızın amacı turizm hukuku kapsamında mevzuat dâhilinde düzenlenmiş bulunan hukuki yaptırımların konusunun ve kapsamının incelenmesi çerçevesinde değerlendirilmesidir.

Turizm hukukunun kaynakları Ulusal ve Uluslararası kaynaklar olarak ikiye ayrılır. Anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik, bakanlar kurulu kararı, genelge, tebliğ ve makam onayı turizm hukukunun ulusal kaynaklarını düzenlemektedir. İki tarafı anlaşmalar ve çok tarafı anlaşmalar ise Turizm Hukukunun uluslararası kaynaklarını oluşturmaktadır. Mevzuat çerçevesinde Turizm Hukukuna dair yaptırımlar ise yine ikiye ayrılmış durumda olup; idari ve adli yaptırımlar olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. İdari yaptırımların uygulanması kararı durumun gerektirdiği özne koşullar neticesinde denetim elemanları veya bakanlık makamı tarafından düzenlenip uygulanmaktadır. 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve 1618 Sayılı Seyahat Acentaları Birliği Kanunu kapsamında düzenlenmiş bulunan idari yaptırımların konusunu; uyarma cezaları, idari para cezaları, belge iptali cezaları ve faaliyetten men etme cezaları oluşturur. Mevzuat dâhilinde idarenin uygulayıcısı olduğu idari yaptırımlar dışında mahkemeler nezdinde ve yetkisinde uygulanacak olan yaptırımlar, adli yaptırımlar olarak düzenlenmiş bulunmaktadır. 2634 sayılı yasanın ve 1618 sayılı yasanın ilgili maddeleri kapsamında belirlenmiş bulunan işbu yaptırımların konusunu para cezaları ve hapis cezaları oluşturmaktadır. Söz konusu maddeler çalışmada ayrı ayrı incelenerek değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: 1618 Sayılı yasa, 2634 sayılı yasa, turizm hukuku, yaptırım.

Sanctions in Tourism Law in terms of Rural Tourism

Abstract

The purpose of our study is to evaluate the subject of legal sanctions which are regulated within the scope of tourism law.

The resources of tourism law are divided into two as National and International sources. The Constitution regulates the national sources of law, law, regulation, ministerial council decision, circular, notification and approval of authority. Bilateral agreements and multilateral agreements constitute the international resources of Tourism Law. The sanctions for tourism law in the framework of legislation are also divided into two; administrative and judicial sanctions. The application of administrative sanctions is regulated and implemented by the supervisory staff or the ministry authority in the light of the subjective conditions required by the decision. Law on Tourism Promotion No. 2634 and Law on Travel Agents and Travel Agents No. 1618 on administrative sanctions regulated within the scope of the law; warnings, administrative fines, penalty for cancellation of documents and penalties for penalties for the activity. The sanctions to be imposed on the courts and powers of the courts, except administrative sanctions which are enforced by the law within the legislation, are regulated as judicial sanctions. 3634 of Law No. 2634 and Article 30 of Law No. 1618. These penalties and imprisonment penalties constitute penalties. These materials will be examined and evaluated separately in my work.

Keywords: Law no. 1618, law no. 2634, tourism law, sanction

GİRİŞ

Yaptırım

Yaptırım: Topluluk dâhilinde var olan kişilerin zaman içerisinde oluşturup belirledikleri kurallar bütünü dâhilinde; uyulması gereken düzen kurallarına aykırı olabilecek davranışlar hususunda, toplumun doğması muhtemel zararlara karşı geliştirdiği reaksiyon olarak değerlendirilebilir.

Toplumların gelişimi, değişimi dâhilinde; zaman içerisinde toplumların sosyolojik olarak kendi kendilerine belirlediği kurallar ve sonucunda ortaya çıkan yaptırımların yerini hukuki anlamda gücünü ve dayanağını idareden alan yaptırımlar almıştır.

Kamu hukuku sınırları çerçevesinde yaptırım; bir hukuk kuralının düzenlediği emir veya yasağa göre davranma hareketini belirleyen ceza; başka bir deyişle ise söz konusu emir veya yasağa aykırı hareket sonucunda oluşacak olan hareketin karşılığı olan cezadır [3;5].

Hukuk sistemimiz içerisinde hem idari hem de cezai

yaptırımların, bu yaptırımlarla yüz yüze gelen kişi ve kurumları icrai karar dâhilinde davranmaya veya söz konusu kararların uygulanmasına engel teşkil etmemeye teşvik edeceği düşünülmüş ve bu durum yeterli sayılmıştır [2].

İdari Yaptırım Kavramı

Yasaların net ve tartışmaya yer vermeyecek bir biçimde yetkilendirdiği hususlarda uygulama alanı bulan idari yaptırımlar ek bir yargı kararı gerektirmeden, idarenin dolaylı olarak değil doğrudan işlemi ve hareketi ile idare hukukuna has usul ve yöntemler ile verdiği cezalardır [4;7]

Cezai Yaptırım Kavramı

Kanunda suç olarak düzenlenmiş eylemlerin sonucuna karşılık gelecek şekilde belirlenmiş olan ve bünyesinde mutlak bir yargılama süreci barındıran cezai yaptırımlar; devlet eliyle uygulanan, hukukun genel ilkelerine uyumlu unsurları bünyesinde toplayan ve toplumun huzurunu, refahını korumayı temel amaç sayan, faile hukuka aykırı

eylemin sonucu olarak bedelini ödetmenin yanında faili ıslah ederek topluma kazandırmayı amaçlayan yaptırımlardır [12].

Çalışmada idari ve cezai yaptırımlar, Turizm Hukuku mevzuatı çerçevesinde hem 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu [9] hem de 1618 Sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu [8] çerçevesinde ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Turizm Hukuku Kapsamında Yaptırımlar

Turizmin ülke ekonomisi için katkısı yıllardan beri en üst sıralarda yer almaktadır. TÜİK verilerine göre; 2017 yılı turizm geliri, 2016 yılına göre yüzde 18,9 artmış olup; 26 milyar 283 milyon 656 bin dolar gelir elde edilmiştir [11]. Ülke ekonomisi için son derece önem taşıyan turizm gücünün geldiği bu durumda kaynakların etkin kullanımı, düzenin sağlanması ve sürecin pozitif yönde gelişmesi; hukukun etki alanını her geçen gün arttırmakta ve turizm hukukundaki yaptırımlar gerek ulusal gerek uluslararası yatırımların kontrolünü ve denetimini sağlamak açısından belirleyici bir rol üstlenmektedir. Turizm hukuku kapsamında yaptırımlar idari ve cezai yaptırımlar olarak ikiye ayrılmış olup, mevzuat 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu ve 1618 Sayılı Seyahat Acentaları Ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu'ndan oluşmaktadır. Ülkemiz mevzuatı dâhilinde kırsal turizme özel bir kanun bulunmadığından, turizm hukukuna dair yaptırımlar, mevzuatı oluşturan her iki kanun somut durumun objektif özelliklerine göre kırsal turizm faaliyetleri açısından geçerli olacaktır.

2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanunundaki İdari Yaptırımlar [9]

Uyarma cezası, para cezaları, turizm yatırımı ve turizm işletme belgesi iptali olarak düzenlenmiştir.

Uyarma Cezası

Bu kapsamdaki cezalar denetimi elemanları veya bakanlık tarafından verilir.

Turizm yatırım ve işletmelerinin idare ve işletmelerinde görülecek kusur, aksaklık ve eksiklikler için belge sahibine verilen cezalardır.

Para Cezaları

Bu kapsamdaki para cezaları denetim elemanları tarafından tayin edilir.

Israr-Bilgi Vermeme-Tekrarlama

Uyarma cezasına rağmen, otuz gün içinde gerekli düzeltmenin yapılmaması veya bir yıl içinde yeni uyarma cezasını gerektiren fiil veya fiillerin tespiti ile bilgi ile belgelerin süresi içerisinde verilmemesi veya yanıltıcı bilgi veya belge verilmesi hallerinde üç bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

İşletmeyi Kapalı Tutma

Bakanlığa bilgi verilmeksizin, işletmenin bir yıl içinde otuz günden fazla süreyle aralıksız olarak belgelendirme için zorunlu bir kısmının veya tamamının kapalı tutulması halinde üç bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

Yanıltıcı Davranış

Yazı, reklam, afiş, broşür ve benzeri araçlarla Bakanlığın veya müşterilerin yanıltılması veya yanıltıcı unvan kullanılması veya müşteriye taahhüt edilen hizmetin

verilmemesi veya eksik verilmesi veya bu hizmetin en az eşdeğer nitelikleri haiz bir işletmede verilmesinin sağlanmaması hallerinde beş bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

Suçta Konu Fiile Katkı

Müşterinin can veya mal güvenliğinin sağlanmasında işletme sahibi veya sorumlusu veya personelin katkısı, kusuru veya ihmaliyle işletmede suç işlendiğinin tespiti halinde beş bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

İzinsiz İşlem

İzinsiz olarak yatırım veya işletmenin tümünün veya belgelendirme için zorunlu bir kısmının devredilmesi, kiraya verilmesi, ortaklık statüsünün, unvanının veya türünün değiştirilmesi hallerinde üç bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

Fiyat Tarifesine Aykırı Eylem

Onaylı fiyat tarifelerinin üzerinde fiyat uygulanması halinde fazladan alınan ücretin yirmi katı idari para cezasına hükmolunur.

Turizm Yatırımı ve Turizm İşletme Belgesi İptali

Bu kapsamdaki iptal cezaları bakanlıkça verilir.

Taahhüdün Gerçekleştirilmemesi

Yatırım belgesi süresi sona ermesine rağmen yatırımın tamamlanmaması veya turizm işletmesi belgesi alınmaması hallerinde ilgili belgeler bakanlıkça iptal edilir.

İzinsiz İşlem

Tesisin belgelendirilebilecek işletme türleri dışında faaliyet göstermesi veya turizm işletmesi faaliyetine son verilmesi.

İtibar Açısından Sakıncalı Durum

Tesisin belgeli olarak faaliyet göstermesinin ülke turizmi açısından sakınca yaratması.

Niteliksel Kayıp ve Geçersizlik

Tesisin belgelendirilmesi için gerekli olan ilgili kurumdan alınan işletme iznine esas belgenin geçerliliğini yitirmiş olması,

Tesisin yatırım veya işletme döneminde belgelendirilmesine esas niteliklerini önemli ölçüde kaybetmiş olması gerekir.

1618 Sayılı Seyahat Acentaları Ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunundaki İdari Yaptırımlar [8]

İlgili kanun kapsamında belirlenen idari yaptırımlar; para cezaları, belge iptali ve faaliyetten men etme olarak düzenlenmiştir.

• İdari Para Cezaları

Seyahat acentaları aşağıdaki hususlara uymak zorundadır.

Rehber Yükümlülüğüne Aykırı Eylem

Turlarda veya sadece tek bir otelde konaklamayı ve konaklanacak otele ulaşımı içerenler hariç olmak üzere paket turlarda; paket tur veya tur başına kırk beş kişiye kadar en az bir rehber bulundurmak; tek araç kapasitesi kırk beş kişiyi aşan araçlarda bir rehber bulundurmak; turistlere, rehberler dışında herhangi bir kimse vasıtasıyla Türkiye'nin tarihi, doğası, kültürü ve turizmi ile ilgili rehberlik faaliyeti niteliğinde bilgi vermemek.

Tanıtıcı Materyal Kullanımına Uymamak

Seyahat Acentaları tur programındaki yerlerde yönetmelikte belirtilen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından hazırlanan tanıtıcı materyallerin müşterilere sunulmasını sağlamak zorundadır.

Kapsam Dışı Faaliyet

Seyahat acentaları ve şubeleri, işyerlerinden seyahat acentalığı hizmetleri dışında faydalanamazlar. Ancak, seyahat acentaları işyerlerinin belirli bir yerinde hatıra eşyası, turist rehberi, kartpostal ve benzeri şeyler satabilirler (Md. 7).

İşletme Belgelerindeki Değişikliği Bildirmeme

Seyahat acentalarının sahipleri, tüzel kişilerde yönetim kurulu adına yetkili yöneticiler, dilekçelerinde yazılan ve işletme belgelerinde söz konusu olan hususlarda, meydana gelen değişiklikleri, oluşundan itibaren 30 gün içinde Bakanlığa yazı ile bildirirler (Md. 17).

Yanılıcı Reklam

Seyahat acentaları gerçeğe aykırı ve yanılıcı tanıtma ve reklam yapamazlar (Md. 19).

Sır Saklama Yükümlülüğüne Aykırı Eylem

Seyahat acentaları müşterilerinin isim ve adreslerini ve gezileri ile ilgili kişisel hususları gizli tutarlar (Md. 21)

Maddelerinden birinin tespiti halinde bin yeni Türk lirası idari para cezasına hükmolunur.

Tüketiciye Bilgi Vermemek

Sunulan tüm hizmetlere ilişkin detaylı program ve bilgiler ile paket tur programının hangi sigorta şirketi tarafından sigortalandığını gösteren sözleşmenin bir nüshasını tüketiciye vermek (Md. 10).

Müteselsil Faaliyet ve Sorumluluğa Aykırı Eylem

Diğer seyahat acentaları ile birlikte müteselsilen sorumlu olarak düzenleyecekleri faaliyetlere ve aracılık hizmetlerine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmek (Md. 10).

Adres Değişiklik Bildirimi Yapmamak

Şubeleri de dâhil olmak üzere adres değişikliklerini değişiklik yapılmadan en az on gün önce Bakanlığa bildirmek (Md. 10).

Benlerinden birinin tespiti halinde bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

Bilgi, Belge Verme Yükümlülüğüne Aykırı Eylem

Kanunda belirtilen veya Bakanlıkça istenilen bilgi ve belgelerin süresi içerisinde verilmemesi veya yanılıcı bilgi veya belge verilmesi halinde iki bin Yeni Türk Lirası idari

para cezasına hükmolunur (Md. 27).

Israr ve Tekrarlama Hali

Bu maddede belirtilen fiiller dışında, bu Kanun hükümlerine uymayan seyahat acentaları, durumu düzeltmeleri veya bir daha mevzuata aykırı davranmamaları konusunda Bakanlıkça uyarılır. Uyarıya rağmen otuz gün içerisinde gerekli düzeltmelerin yapılmaması veya bir yıl içerisinde uyarmayı gerektiren aynı veya başka fiil veya fiillerin tespiti halinde bin Yeni Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

Taban Fiyatına Altında Rehber Çalıştırma ve Yazılı Sözleşme Yapmama

Tur için yazılı rehberlik sözleşmesi yapmayan veya taban ücretin altında ücret ile rehber çalıştıran seyahat acentasına her bir fiil için ayrı ayrı olmak üzere bin Türk Lirası idari para cezasına hükmolunur.

Belge İptali:

Seyahat acentası işletmesi belgesi aşağıdaki hallerde iptal edilir:

Sigorta Yükümlülüğüne Aykırı Eylem

Kanunun 12. maddesi hükümleri uyarınca zorunlu sigortanın yaptırılmaması.

Nitelik Eksikliği ve Kanun Dışı Faaliyet

Seyahat acentasının belge almaya esas niteliklerini kaybettiğinin veya bu Kanunda yer almayan faaliyetlerde bulunduğunun tespiti.

Diğer Haller

Bu Kanununun 10 uncu maddesinin (b) veya (e) bendini ihlal eden bir fiilin tespiti.

Bu maddeler uyarınca işletme belgesi iptal olunan seyahat acentalarının isimleri veya iltibasa yol açacak bir isim hiçbir seyahat acentasına yeniden verilemez. Birlikçe geçici ve uzun süreli üyelikten çıkarma cezası verilen seyahat acentalarının belgeleri, fiilleri bu maddenin (b) bendi uyarınca bir cezayı gerektirmiyorsa, geçici men süresince iptal edilir.

Faaliyetten Men Etme

Madde 29 – Geçici işletme veya işletme belgesiz olarak seyahat acentalığı faaliyetinde bulunan seyahat acentaları buldukları yerlerin en büyük mülki amirleri tarafından derhal faaliyetten men edilir.

2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanundaki Cezai Yaptırımlar

Doğal Turizm Kaynaklarının Korunmasına Aykırı Eylem

2634 Sayılı yasanın 6. Maddesinde hangi durum ve koşulların suçta konu olacağı değerlendirilmiştir.

Doğal turizm kaynaklarının korunmasına yönelik hükümlere aykırılık teşkil eden fiillerin tespiti halinde suç kapsamında üç aydan on sekiz aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

Kiralanan Yatlarda Ticari Faaliyet Yasağı

2634 Sayılı yasanın 29.maddesinin 2. Fıkrasında yer alan düzenlemeye göre Türk ve yabancı bayraklı yatlar sadece gezi, spor ve eğlence amacıyla kullanılmak üzere Türk ve yabancı uyruklu kişilere kiraya verilebilir bu şekilde kiralanan yatların kiracıları tarafından ticarî amaçla kullanımı yasaktır. Şayet hükme konu yatlar ticari faaliyet kapsamında kullanılır ise ilgili yasağa aykırılık teşkil eden eylemler elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

İdari Yaptırımlara Karşı İtiraz Yolu

Son yapılan değişiklikler çerçevesinde turizm hukuku mevzuatı kapsamında verilen idari yaptırımlara karşı hangi kuruma başvurulacağı 2634 sayılı yasa da bulunmamaktadır. Keza Turizmi Teşvik Kanunu'nun Cezai Hükümlerinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik'in [10] itirazı ilgili maddeleri de yürürlükten kaldırılmıştır. Bu durum dâhilinde devreye Kabahatler Kanunu [6] girmektedir. İlgili kanunun 3. maddesinde yer alan "İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanır" hükmü ve 27. maddesinde yer alan " İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir." Beraber incelendiğinde 2634 sayılı kanun çerçevesinde verilecek olan idari yaptırımlar nezdinde yetkili ve görevli mahkemenin sulh ceza mahkemesi olduğu açıkça belirlenmiştir. Yargıtay da 2009 yılında verdiği bir kararda durumu değerlendirmiş bulunmaktadır [1].

SONUÇ

Türk Turizm Hukuku Mevzuatı kapsamında yaptırımlar 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ve 1618 Sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu ile değerlendirilmiş olup; çalışmamızda her iki kanunda belirlenmiş yaptırımlar ayrı ayrı başlıklarla değerlendirilip, idari yaptırımlar ile cezai yaptırımların sınırları ve hukuki çerçeveleri belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- [1] 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca verilen idari para cezası, 2008/370 (Uyuşmazlık Mahkemesi Kasım 2, 2009).
- [2]Giritli, İ., Akgüner, T., & Bilgen, P. (2001). İdare Hukuku. İstanbul: Der Yayınları.799-811.
- [3]Gölcüklü, F. (1963). İdari Ceza Hukuku ve Anlamı; İdarenin Cezai Müeyyide Tatbiki. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 115-182.
- [4]Gözler, K. (2007). İdare Hukuku Dersleri. Bursa: Turhan Kitabevi.247-252.
- [5]Günday, M. (2002). İdare Hukuku. Ankara: İmaj Yayıncılık. 2010.
- [6]Kabahatler Kanunu (2005). Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 31.03.2005. Sayısı: 25772 (M.). Numarası: 5326.
- [7]Özay, İ. H. (1985). İdari Yaptırımlar. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.34-36.
- [8]Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu (1972). Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 28.09.1972. Sayısı: 14320. Numarası: 1618.
- [9]Turizmi Teşvik Kanunu (1982). Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 16.03.1982. Sayısı: 17635. Numarası: 2634.

[10]Turizmi Teşvik Kanununun Cezai Hükümlerinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik (2008). Resmî Gazete. Yayım Tarihi: 15.10.2008. Sayısı: 27025.

[11] TÜİK (2018). Turizm İstatistikleri. Erişim adresi: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1072

[12]Yıldız, F. (2014). İdari Yaptırımların Cezai Yaptırımlarla Karşılaştırılması. Terazi Hukuk Dergisi, 87-94.